

MODERN TEKNOLOJİ, HAYVANLAR ÄLEMINİN SIRLARINI ÇÖZÜYÖR

John SPARKS

Günümüzde modern kamera ve çekim yöntemleriyle, bir yaprak bitinin doğumunu en ince ayrıntısına kadar izleyebilirsiniz.

Küçük bir odada, 3 adam, üzerlerinde yüzlerce düğme bulunan birçok elektrikli aletle uğraşıyorlar. Aletlerin üzerinde aynı anda yüzlerce ışık yanıp sönüyor. Odada ilk bakışta göze çarpan şey, video monitörleri. Bir Video Çekim Ünitesi'nin yönetim merkezi olan bu odada yönetici, çekimlerin son görüntülerini kontrol ediyor. Çekimler, BBC 1. kanalda yayınlanacak olan "Supersense" adlı bir belgesel film için yapılıyor. Ekranlardan birinde bir pencere kırılacağı, vantilatörle oluşturulmuş bir rüzgâra karşı uçuyor. Diğerinde ise Bristol'da evlerin çatılan ve bahçeler görülüyor. Televizyon tekniği ile iki görüntü birleştiriliyor. Ve sonuç olarak siz televizyonda, Bristol semalarında alçaktan uçuş yapan bir pencere kırılacağı görüyorsunuz.

Tabiatı sevenler için bu tür görüntüler çok ilgi çekicidir. Elektronik alet ve video teknikleri geliştiğçe, bu tür (belgesel nitelikli) filmler daha da ilgi çekici hale dönüşmektedir. Otuz yıl önce tek renkli bir kuş fotoğrafı, tekniğin güzel bir örneğini sergilerken, bugün süper kamera teknikleriyle kuşları yuvaların-

Alan Root, bir boynuzgagalı kuşunun aile hayatını görüntülemeye çalışıyor.

da, en doğal halleriyle uçarken ve hatta düşmanlarına saldırı anında izleme imkânınız vardır.

Doğa filmciliği tarihi, Alexander Korda'nın The Private Life of The Gannet ("Gannet" in Özel Hayatı) ile başlar. Bu program, bir İngiliz çevrebilimci olan Julian Muxley yönetiminde 1934'te gerçekleştirildi. Gassholm Adası'na yerleşmiş 8 bin çift Gannet kuşunun hayatını konu alan bu film, Huxley'e bir Hollywood Oskarı kazandırdı.

Günümüzde uzun lensler ve son derece gelişmiş elektronik aletler yardımıyla birçok doğa filmi yapılmaya devam ediliyor. Modern filmcilerin kullandığı aletler, son yirmi yılda oldukça büyük değişikliklere uğradı. Meselâ, sessizlik, hızlilik ve portatifliğin çok mühim olduğu çekimlerde 16 mm'lik hafif kameralar vazgeçilmez olmuştur.

Optikteki ilerlemeler film tekniklerine de yansdı. 20 yıl önce uzun mercekli lenslere bir ordunun tanka ihtiyacı olduğu kadar gerek duyulurken, bugün Canon ve Nikon firmaları tarafından üretilen hızlı telefoto lensleri, 35 mm'lik SLR kameralarında kullanılıyor ve kameramana birkaç saniye gibi çok kısa bir sürede, yakın çekimden oldukça uzak çekimlere geçebilme imkânı sağlıyor.

Odak uzaklığı küçük olan bazı merceklerle, küçük böceklerin dev gibi görüntüleri elde edilmektedir. Bu sistem, belgesel film alanında oldukça izleyici toplamıştır. Görüntülemeye monochrome sisteminden (tek renge değişik tonlarıyla elde edilen resim) renkli sisteme geçilmesi de belgesel filmlere olan talebi artırmıştır. Bir çiçeği veya böceği tek renkli olarak görmekle, doğal renkleriyle izlemek arasındaki farkı sanıyoruz okuyucumuz da takdir edecektir.

1950'lerde Baveryalı bir doğa hayranı olan Heinz Sielmann, Batı Almanya'da bu tip yeni tekniklerin kuruculuğunu yapmıştır. Batı Almanya Film ve Resim Enstitüsü adına çalışan Heinz Sielmann'ın ağaçkakanlar hakkında yaptığı "Carpenters of The Forest" (Ormanın Doğramacıları) adlı film, bütün dünyayı hayretler içinde bırakmıştır. Sielmann, ağaçkakanları görüntülerken, bilinen teknikler yanında uzun lensler kullanarak, onları gizlice görüntüledi. Ayrıca kuşların çevrelerini, çekime en uygun hale getirmek için değişiklikler yaptı. Meselâ, ağaçkakanlar yuvalarını ağaç gövdelerinin derinlerine yaparlar. Sielmann, ağaç gövdelerinden enfraşırı ışınlarla bazı kesitler alarak, ağaçkakanların aile hayatlarının en ayrıntılı noktalarını, onları rahatsız etmeden görüntüleme imkânı buldu. Vahşi ağaçkakanlarda görüntüleyemediği bazı olaylar için, evcil olanları kullandı. Evcil kuşlarla, özel hazırlanmış setlerde, onların karıncayı yakalamak için kullandıkları incecek dilini dahi çekebilme fırsatını buldu.

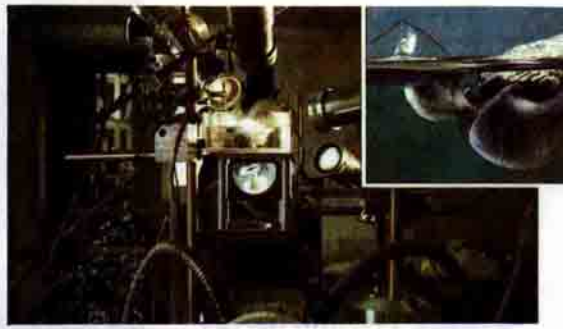
Birçokları Sielmann'ı takip etti. Ron ve Rose Eastman'ların kral balıkçıllarını (parlak renkli küçük balıklı kuşları) konu alan belgeselleri de oldukça beğeni topladı. Dibine kamera yerleştirilmiş büyükçe bir kovaya kral balıkçılığının dalışını izleyenler, bir an için onların yerinde olmak istediler.

Bugün geliştirilmiş olan dar endoskop lensleri vasıtasıyla, ufak oyuk ve yarıklarda yaşayan hayvanların dahi özel hayatlarını izleyebilirsiniz. Bazı endoskoplar yalnızca 11 mm kalınlığındadır ve bu endoskoplarla muhteşem görüntüler elde edilebilmektedir. Sözü geçen lenslerle, karınca ve solucanları yeraltında kazdıkları tünel ve labirentler boyunca izleyebilirsiniz.

Evcil hayvanlara istediğiniz hareketleri yaptırabilmek, ayrı bir sanat işidir. Des ve Jen Barlett, Anglia Survival tarafından sipariş edilen The Incredible Flight of The Snow Geese (Kar Kazının İnanılmaz Uçuşu) adlı filmin çekiminde evcil kazları kullandı. Film, bir kaz ailesinin Hudson Körfezi'nden kalkarak, Kuzey Amerika boyunca Mississippi Deltası'na uçuşlarını konu alıyor. Barlett'ler, evcil kazların yol boyunca arabalarının arkasından uçmalarını sağlayarak, bu uçuşu görüntülediler. Des

Des Barlett, evcil kazları, arabasının arkasında uçmaya ikna etmiş. Bu film ona bir "Emmy" ödülü kazandırmıştır.

Ufak ve hızlı hareket eden hayvanların filme alınması için düzenlenmiş bir sistem.

Barlett, arabanın arkasında oturarak, portatif kamerasıyla çekimi gerçekleştirdi. Bu güç işi başardıkları için, Barlett'lere bir Amerikan Televizyon Ödülü olan "Emmy" verildi.

Amerikalı kameraman John McNeely, yırtıcı kuşların uçuşlarını çekebilme için planörlerden yararlandı. Ayrıca John McNeely, leyleklerin gökyüzünün derinliklerindeki hayatlarını görüntülemek için, üzerlerine 16 mm'lik ufak kameralar yerleştirdiği uzaktan kumandalı model uçakları kullandı.

Belgesel filmlerin konusunu, kuşların yanında fok, su samuru, ayı, kunduz, jaguar, vaşak gibi hayvanlar da işgal ediyor. Meselâ Marlin Perkins ve Jim Fowler, puma, ayı ve armadilloların hayatlarını-özellekle etkileyici dövüşlerini konu alan filmler yaptılar. "Vahşi Krallık" (Wild Kingdom) adıyla ABD'de NBC televizyonunda gösterilen ve yüzlerce seriden oluşan bu filmler, oldukça fazla izleyici topladılar. Bir ısırgan tarlasında, kırmızı amiral kelebeklerinin yumurtalarını toplamaya çalışan biri, kısa sürede pes edecektir. Çünkü amiral kelebekleri ısırgan tarlasında yaşasa bile, siz tarlada onların yumurtalarını bulamazsınız. Ya ne yapacaksınız? Kelebek için bir set düzenleyip, onu bu sette yaşamaya ve yumurtlamaya ikna edeceksiniz. Aksi takdirde hiçbir zaman amiral kelebeklerinin özel hayatlarını öğrenemezsiniz.

Oxford Bilimsel Filmleri'nin tanınan yapımcısı Gerald Thompson, makrofotografide öncülük ederek, böcek ve örümcek gibi minyatür hayvanların özel hayatlarını öğrenebilmemizi sağladı. Thompson, 1966'da yaptığı "Akçağaç Yabanansı ve Düşmanları" adlı filmiyle herkesi hayrete düşürdü. Thompson, ağacın içine yerleştirdiği firavun faresi larvasına ulaşmak için, arıların ağaç kabuklarını nasıl deldiklerini dahi görüntüleyebildi.

Şu anda son tekniklerle bir yaprak bitinin doğum olayını en ince ayrıntılarına kadar izleyebilirsiniz. Kamera ve çekim teknikleri geliştikçe, belki de evde oturup bir macera filmi seyretme gibi, bakterilerin ve virüslerin evlerine konuk olabilir ve aile hayatlarını öğrenebiliriz. Kimbilir?

New Scientist'ten çev.: Can ERGİN